

Nieuwsbrief ProDemos

Special over de gemeenteraads-
verkiezingen in 2018

p. 4 | Stembus op school of
toch een verkiezingsfeest:
hoe krijg je jongeren
naar de stembus?

We delen
graag 5 tips
met je.

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

Foto: Kees van de Veen/HH

In dit nummer

p. 2 | **Live politieke
barometer**

Op 21 maart 2018 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Uiteraard willen gemeenten dat die dag zoveel mogelijk inwoners hun stem uitbrengen en dat ze daarbij goed op de hoogte zijn van wat er speelt. In deze nieuwsbrief meer over burgerparticipatie, First Time Voters en wat ProDemos in aanloop naar de GR18 te bieden heeft.

En verder...

p. 3 | Heel Nederland politiek actief
p. 6 | Ik ga wel/niet stemmen...
p. 7 | De **StemWijzer**
p. 8 | **ZomerRaad**: workshops voor
raadsleden

StickerStemWijzer: live 'politieke barometer' bij bijeenkomsten

De StickerStemWijzer is uw StemWijzer in het groot: op grote zeildoeken kunnen meerdere mensen tegelijkertijd hun mening geven over (stellingen over) verkiezingsthema's in uw gemeente. Door het plakken van rode en groene stickers bij de stellingen ontstaan spontaan discussies. De StickerStemWijzer is een levendige, laagdrempelige manier om jong en oud

bekend te maken met de actuele thema's die in uw gemeente spelen. De deelnemers raken met elkaar in gesprek, vormen hun eigen mening en ontdekken met welke politieke partijen zij het meest overeenstemmen.

De met stickers beplakte doeken geven een goed beeld van de mening van deelnemers over de belangrijkste

verkiezingsthema's in uw gemeente. De StickerStemWijzer is een aantrekkelijk programmaonderdeel bij verkiezingsbijeenkomsten, debatavonden e.d. Ook goed te gebruiken voor langere tijd in de hal van uw gemeentehuis.

Kijk voor meer informatie over het boeken op www.prodemos.nl/stickerstemwijzer

Foto: Studio Johan Nieuwenhuize

Heel Nederland politiek actief

Met de cursus Politiek Actief bereikt ProDemos al vijf jaar in tal van gemeenten inwoners die zich interesseren en mogelijk in willen zetten voor de lokale politiek. In zes bijeenkomsten leren de cursisten alles over de lokale democratie, krijgen ze een kijkje in de politieke arena en trainen ze vaardigheden als lobbyen en debatteren. Gemeenten kunnen in samenwerking met ProDemos ook zelf een cursus

organiseren. In 2017 verzorgen we de cursus al in vijftien regio's. De cursussen worden van januari t/m juni 2017 gegeven. Zo zijn deelnemers na de cursus nog in de gelegenheid om zich, goed geïnformeerd, eventueel kandidaat te stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2018.

Meer weten? Kijk op www.prodemos.nl/politiekactief

Organiseer zelf een bijeenkomst met ProDemos

Burgers blijvend betrekken bij lokaal bestuur is lastig. Vooral mensen met een grote afstand tot de politiek komen vaak niet automatisch in aanraking met lokale democratie. Speciaal voor deze groep biedt ProDemos gratis een handleiding en ondersteunend materiaal waarmee u als gemeente, bijvoorbeeld in samenwerking met maatschappelijke organisaties, een interessante bijeenkomst kunt organiseren.

We weten uit onze ervaring in het organiseren van dit soort evenementen dat mensen in gesprekken met elkaar en onze trainers merken dat hun mening er mag zijn. Gesprekken met raadsleden vergroten hun vertrouwen in de politiek en in hun eigen vermogen om invloed uit te oefenen.

Om ervoor te zorgen dat uw begeleiders goed voorbereid voor de groep staan, organiseren we in het najaar van 2017 vijf trainingen, verspreid door het land.

Kijk voor meer informatie op www.prodemos.nl/informatiebijeenkomst

Interesse en vertrouwen

Uit het onderzoek 'Verbetering op koms' van het G32-stedennetwerk* naar de opkomst bij lokale verkiezingen blijkt dat veel kiezers, ondanks de genomen taken van gemeenten, niet zien waarom de gemeente voor hen zelf en hun omgeving van belang is. Ze zijn hierdoor minder geneigd te gaan stemmen.

Uit het onderzoek blijkt ook dat er voor gemeenten veel te winnen valt bij het vergroten van interesse voor en het vertrouwen in de gemeentepolitiek. Voorlichting van gemeenten zou daarom aandacht moeten besteden aan de relevantie van het gemeentebestuur en de lokale politiek. ProDemos helpt gemeenten hier graag bij. Kijk voor meer informatie op www.prodemos.nl/voorgemeenten

* Lees het volledige rapport op www.kennisopenbaarbestuur.nl

Foto: Bart van Vliet

Foto: David Rozing/HH

Je bent jong en wat wil je?

Jongeren die de eerste keer dat ze *mogen* stemmen dat ook daadwerkelijk doen, blijken vaak de rest van hun leven te gaan, blijkt uit onderzoek. Deze zogenoemde 'First Time Voters' zijn daarom een interessante en belangrijke doelgroep als het gaat om opkomstbevordering. Maar hoe motiveer je een 20-jarige om te gaan stemmen?

Vijf tips om First Time Voters te bereiken

In het hele land zijn gemeenten bezig met deze vraag en worden allerlei manieren bedacht. In sommige gemeenten krijgen alle First Time Voters een brief van de burgemeester om ze op te roepen te gaan stemmen. Andere gemeenten pakken het groots aan en organiseren heuse verkiezingsfeesten, waar de aanwezigen 's nachts om twaalf uur kunnen stemmen. En dan zijn er

allerlei vormen daartussenin: speciale bijeenkomsten voor jonge stemmers, filmpjes, bezoeken aan raadsvergaderingen, verkiezingsmarkten, inzet van sociale media etcetera.

De meeste activiteiten vanuit gemeentes, van flyereren tot radioreclames, helpen niet om de opkomst te verhogen, zo blijkt uit het onderzoek 'Verbetering op komst' van de Universiteit Tilburg (zie ook: www.kennisopenbaarbestuur.nl). Wat wel helpt? Wij geven vijf tips voor het bereiken van First Time Voters.

Tip 1: Werk samen met het onderwijs
Het overgrote deel van de First Time Voters volgt nog onderwijs. Maak als gemeente gebruik van deze kans en ga (structureel) de samenwerking aan met

Magazine 4FREE

In maart verschijnt de eenmalige glossy 4FREE. Dit magazine is afkomstig van het Nationaal Comité 4 en 5 mei en wordt vanaf begin maart tot 5 mei gratis verspreid op alle mbo's in Nederland. 4FREE is gericht op studenten van 18 jaar en ouder, de doelgroep die voor het eerst gaat stemmen. Het magazine gaat over keuzevrijheid. Wat verandert er allemaal als je 18 wordt? Wat betekent vrijheid voor je? Het roept daarnaast op tot bewustwording en legt een link met de Tweede Wereldoorlog. ProDemos maakte voor 4FREE acht pagina's met uitleg over de Nederlandse politiek. Het magazine is gratis te bestellen via www.primaonderwijs.nl/4free

onderwijsinstellingen. Zorg voor bijvoorbeeld gastlessen op school. Deze gastlessen worden natuurlijk extra interessant met (kandidaat-)raadsleden als gastdocent. ProDemos biedt hiervoor vanaf september 2017 een format, (digitaal) materiaal en een instructiefilm. We kunnen zelfs een training voor de raadsleden verzorgen, zodat ze goed voorbereid voor de klas staan.

Foto: Bart van Vliet

Eén van de meest gehoorde argumenten om niet te gaan stemmen is: 'Ik weet niet waar het over gaat.'

Tip 2: Investeer in de toekomst

De Tilburgse onderzoekers raden aan om te investeren in de langere termijn: kennis van en vertrouwen in de gemeentepolitiek zijn twee belangrijke factoren die bepalen of iemand gaat stemmen. Voor jongeren betekent dat dat je als gemeente, in samenwerking met het onderwijs, aan hun democratisch vertrouwen kunt bouwen vanaf de basisschool, ook als de verkiezingen niet voor de deur staan. Laat kinderen uit groep 7 en 8 bijvoorbeeld ervaren hoe democratie werkt met het spel Democracy op het gemeentehuis of organiseer je eigen Kinder- of Jongeren-gemeenteraad.

Tip 3: Stemmen op school

Plaats een stemlokaal op de school, zodat de drempel voor het stemmen zo laag mogelijk wordt. Maak het stemmen onderdeel van een 'verkiezingsdag', met verschillende activiteiten zoals een gastles, een simulatiespel of een debat.

Tip 4: Werk samen met jongerenwerk

Buiten de onderwijsinstellingen zijn jongeren lastig te bereiken. Samenwerking met organisaties en instellingen die wel contact hebben met deze doelgroep ligt dan voor de hand. ProDemos

biedt vanaf september 2017 een format en ondersteunend materiaal voor een serieuze maar ook leuke verkiezingsbijeenkomst.

Meer weten? Kijk voor ideeën op www.prodemos.nl/jongerenparticipatie.

Tip 5: Zet een digitale stemhulp in

Voor jong en oud geldt dat een van de meest gehoorde argumenten om niet te gaan stemmen is: 'Ik weet niet waar het over gaat.' Een digitale stemhulp, zoals de StemWijzer, kan helpen om duidelijk te maken welke onderwerpen spelen in de gemeente en hoe de partijen hierover denken.

www.prodemos.nl/ftv

Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen

Door de jaren heen zijn steeds minder mensen gaan stemmen voor de gemeenteraad. Sinds de opkomstplicht in 1970 is afgeschaft, gingen de meeste mensen stemmen in 1978: 73,7 procent. Daarna nam dit gestaag af tot 54% in 2014.

Ik ga wel/niet stemmen...

Ik ga stemmen, omdat...

Elke stem telt. Op deze manier heb ik invloed op wat er gebeurt in Nederland.

Emma Kool, 18 jaar,
student International Business, Almere

Weet niet...

Ik ga pas stemmen als ik eruit kom.

“Ik weet nog niet of ik ga stemmen. Er zijn zoveel verschillende partijen met verschillende standpunten. En partijen spreken elkaar soms tegen over hun eigen standpunten. Ik moet echt gaan kijken of ik ga stemmen of niet. Ik ga pas stemmen als ik eruit kom, maar dat kan ook pas over een jaar zijn.”

Remy, 18 jaar, student Handhaver toezicht en veiligheid, Delft

Ik ga stemmen, als...

Ik genoeg informatie heb over de verschillende partijen waarop ik kan stemmen.

Hanin Al Gabery, 20 jaar, student Ondernemerschap, Maarssen

Ja, ik ga stemmen, omdat...

Die ene stem doorslaggevend kan zijn

“Stel dat er niemand zou stemmen, dan zou er ook niemand inbreng hebben. Ik heb de laatste keer voor de Provinciale Staten niet gestemd, want ik was te laat. Ik stelde het de hele tijd uit en op een gegeven moment waren de hokjes dicht. Als je twijfelt om te stemmen zou ik zeggen: denk goed na voordat je gaat stemmen. Die ene stem kan doorslaggevend zijn. Ik weet nog niet wat ik ga stemmen. Ik ga een beetje rondkijken wat me het meest aanspreekt.”

Fara, 20 jaar, student Secretarieel, Delft

Ik ga zeker niet stemmen, omdat...

Ik het nut er niet van inzie. Volgens mij ben ik niet de persoon die het verschil gaat maken.

Scott Klaassen, 18 jaar, student International Business, Tienhoven

Achter de schermen

bij de StemWijzer

Veel kiesgerechtigden voor de gemeenteraadsverkiezingen willen wijzer stemmen en informeren zich graag met behulp van de StemWijzer. Hoe wordt die eigenlijk gemaakt? Een kijkje achter de schermen met projectleider **Jochum de Graaf**.

Hoe karakteriseer jij de StemWijzer?

De StemWijzer is de meest gebruikte internetapplicatie in verkiezingstijd. Het is een politieke voorkeurstest die aangeeft met welke partijen je de meeste overeenstemming hebt.

Wanneer gaat het werk voor de StemWijzers voor de raadsverkiezingen beginnen?

We zijn al bezig met de promotie tijdens bijeenkomsten voor gemeenten over de verkiezingen en gelijk na de Tweede Kamerverkiezingen gaan we de afzonderlijke gemeenten benaderen.

Hoe worden al die StemWijzers in elkaar gezet?

Ons uitgangspunt is altijd maatwerk, elke gemeente krijgt een projectleider en redacteur toegewezen. De gemeente kan ook inwoners laten meedenken over onderwerpen voor de StemWijzer. Vervolgens organiseren we een workshop voor de deelnemende partijen, waarin de onderwerpen worden verzameld en duidelijk wordt welke gemeentelijke thema's actueel zijn. Op basis van de keuze van de inwoners, de workshop en de verkiezingsprogramma's van de partijen worden de onderwerpen vertaald in stellingen. We zetten ongeveer zeventig stellingen op een conceptlijst. De partijen beantwoorden de stellingen en daaruit wordt

‘Ons uitgangspunt is altijd maatwerk’

de eindlijst geselecteerd, meestal zijn dat dertig stellingen. Hierin staan de stellingen die goed verdeeld zijn naar onderwerp en waarover de standpunten van partijen het meest verschillen. Tot slot schrijven de partijen de toelichtingen bij de stellingen en kan de StemWijzer online, meestal vier tot zes weken voor de verkiezingsdag.

Jochum de Graaf werkt bij ProDemos als projectleider van de StemWijzer. Ook is hij nauw betrokken bij de ontwikkeling van een aantal e-participatietools zoals de Begrotingswijzer.

Een flink karwei, durf je een schatting te maken van het aantal gemeenten en partijen dat mee gaat doen?

De ervaring leert dat we tussen de vijftig en zestig StemWijzers maken met in totaal wel 600 partijen. Daarmee heb je een bereik van drie tot vier miljoen kiezers en ongeveer een miljoen gebruikers. En we hebben altijd een mooie spreiding over het hele land, van Groningen tot Vlissingen en van Den Helder tot Maastricht.

StemWijzer

De StemWijzer bestaat sinds 1989. Destijds verscheen de StemWijzer op papier en op diskette te koop in de boekhandel. Sinds 1998 is het een website. In ruim 25 jaar is de StemWijzer uitgegroeid tot de bekendste en meest gebruikte internetapplicatie in verkiezingstijd.

In maximaal dertig vragen komen de belangrijkste thema's van de verkiezingen in uw gemeente langs. Gebruikers van de StemWijzer geven hun mening over de stellingen en zien vervolgens met welke politieke partij ze de meeste overeenkomst hebben. Ook bevat de StemWijzer achtergrondinformatie over de standpunten van de partijen en kunnen gebruikers partijen vergelijken op thema's die voor hen extra belangrijk zijn. Zo kunnen zij zich een goed oordeel vormen over de politieke partijen waarop ze kunnen stemmen.

Bestel brochures over de gemeente

ProDemos heeft verschillende publicaties ontwikkeld met informatie over de lokale democratie, zoals *Wie bestuurt de gemeente?* (gratis) of de publicatie *De gemeente*, waarin wordt uitgelegd hoe burgers invloed kunnen uitoefenen op gemeentebestuur. Voor raadsleden hebben we *Het raadslid, natuurlijk actief*, een handig boekje over wat er van een raadslid verwacht wordt. Bekijk ons complete aanbod van brochures en publicaties op prodemos.nl/webshop

ZomerRaad bij ProDemos: 18, 19 en 20 juli 2017

Tijdens deze driedaagse cursus kunnen raadsleden, commissieleden, fractiemedewerkers en medewerkers van de griffie deelnemen aan verschillende workshops en trainingen uit het programma van **De Ervaring Leert**, waarin ervaren raadsleden hun kennis overdragen. Gemeenten kunnen workshops van De Ervaring Leert boeken voor hun eigen raadsleden, maar tijdens de jaarlijkse ZomerRaad zijn raadsleden uit heel Nederland welkom bij ProDemos in Den Haag.

De ZomerRaad bestaat uit kennisworkshops, zoals de gemeentefinanciën, gemeenterecht, integriteit én vaardigheidstrainingen zoals debatteren, omgaan met de media en overtuigend spreken. Daarnaast verzorgen verschillende deskundigen masterclasses over actuele thema's die van belang zijn voor gemeenteraadsleden.

Kandidaat-raadsleden

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 is de ZomerRaad dit jaar ook toegankelijk voor kandidaat-raadsleden.

Kijk voor meer informatie op prodemos.nl/zomerraad.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 5x per jaar. Abonneer u gratis op www.prodemos.nl/nieuwsbrief

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00
info@prodemos.nl
www.prodemos.nl

Redactie

Afd. Communicatie
Basisontwerp
Studio Duel

Lay-out

Puntspatie [bno]

Druk

Bendion Mailsupport BV